

1.	MEZIFÁZOVÝ PŘESTUP LÁTKY V BIOREAKTORECH	6
2.	FERMENTORY S PNEUMATICKÝM PROMÍCHÁVÁNÍM	11
2.1	Fermentory bez nucené cirkulace fázi	13
2.1.1	Probublávané reaktory prosté	13
2.1.2	Probublávané reaktory s vnitřními vestavbami	13
2.1.3	Fermentory s přirozenou cirkulací	15
2.1.4	Kombinované patrové fermentory	18
2.2	Fermentory s nucenou cirkulací kapaliny	18
2.2.1	Ejektorové rozdělovače plynu	18
2.3	Hydrodynamické parametry proplynovaných vrstev kapalin v reaktorech s pneumatickým promícháváním	19
2.3.1	Definice probublávané vrstvy	21
2.3.2	Režimy toku	21
2.3.3	Velikost bublin	24
2.3.3.1	Homogenní režim probublávání	25
2.3.3.2	Rozvinutý turbulentní režim probublávání	26
2.3.3.3	Průměr ekvivalentní bubliny d_e	27
2.3.4	Energie disipovaná v probublávaných vrstvách	30
2.3.5	Mezerovitost vrstvy	31
2.3.5.1	Homogenní režim probublávání	31
2.3.5.2	Turbulentní režim probublávání	33
2.3.5.2.1	Systémy s tendencí ke koalescenci bublin	33
2.3.5.2.2	Systémy s potlačenou koalescencí	33
2.3.6	Objemový koeficient přestupu látky k_{La}	34
2.3.7	Vliv přítomnosti povrchově aktivních látek na k_L	35
2.3.8	Axiální promíchávání fázi	36
2.3.8.1	Axiální promíchávání kapaliny	36
2.3.8.2	Axiální promíchávání plynu	37
2.3.9	Rovnoměrné probublávané vrstvy kapaliny	37
2.4	Výpočet hydrodynamických parametrů fermentorů s přirozenou cirkulací	38
2.4.1	Rychlost kapaliny w_L v reaktoru	39
2.4.2	Mezerovitost v proplynované sekci reaktorů s přirozenou cirkulací	42
2.4.3	Objemový koeficient přestupu látky k_{La}	43
2.4.4	Doba míchání	45
2.4.5	Chlazení reaktorů	45
3.	FERMENTORY S MECHANICKÝM MÍCHÁNÍM	50
3.1	Základní hydrodynamické režimy při dispergaci plynu ve fermentorech	50
3.1.1	Homogenizační účinky míchadel	51
3.1.2	Výběr míchadel z hlediska příkonu energie	52
3.1.3	Dispergační účinek míchadel	54

	strana
3.2 Zvětšování měřítka míchaných fermentorů	55
3.3 Návrhové parametry mechanicky míchaných fermentorů	56
3.4 Typy míchadel užívaných ve fermentorech	57
3.5 Rheologické vlastnosti fermentačních kapalin	59
3.6 Vliv zvýšené viskozity kapaliny na parametry míchání	62
3.6.1 Vzdálenost míchadel	62
3.6.2 Přikon míchadel	62
3.7 Problematika vlivu stříhových napětí ve fermentacích	63
4. FERMENTORY PRO ANAEROBNÍ PROCESY	66
4.1 Methanogeneze	66
4.2 Mikrobiální kinetika anaerobního procesu	68
4.3 Koncepce návrhu reaktoru	72
4.4 Látkové bilance reaktoru	74
4.4.1 Vsaďkový reaktor, biomasa volně rozptýlená v reaktoru, Monodova neinhibiční kinetika	74
4.4.2 Kontinuální reaktor, model s difúzním biofilmem, ustá- lený stav bez náběhové periody	75
4.4.3 Kontinuální fermentor, inhibiční kinetika	76
4.5 Volba pístového toku nebo ideálního mísiče?	77
5. BIOREAKTORY 2. GENERACE	82
5.1 Reaktory s imobilizovanými enzymy nebo buňkami	82
5.1.1 Typy reaktorů s imobilizovanými buňkami (enzymy) a je- jich aplikace	83
5.1.2 Volba typu reaktoru	88
5.1.3 Matematické modelování reaktorů s imobilizovanými en- zymy a buňkami	90
5.1.3.1 Enzymové reaktory	90
5.1.3.1.1 Kinetický režim	90
5.1.3.1.2 Inhibice substrátem nebo produktem	91
5.1.3.1.3 Inaktivace enzymu	91
5.1.3.1.4 Vliv přestupu látky na rychlost biochemické reakce v reaktorech s imobilizovaným enzymem	91
5.1.3.1.5 Kombinované efekty vnitřní a vněj- ší difúze	93
5.1.3.1.6 Stanovení parametrů rychlosti rov- nice	94
5.1.3.1.7 Vliv neideality toku na reakční rychlost	94
5.1.3.2 Reaktory s imobilizovanými živými buňkami.	95
5.1.3.2.1 Produkce metabolitů	97
5.1.3.3 Praktické úvahy o bioreaktorech s imobilizo- vanými enzymy a buňkami	98

5.2	Membránové bioreaktory	99
5.2.1	Matematické modelování membránových enzymových reaktorů	103
5.2.1.1	Difúzní reaktor	103
5.2.1.2	Reaktor s recyklem	106
5.2.1.3	Reaktor s tokem přes podložku do vlákna	108
6.	NETRADIČNÍ SEPARAČNÍ METODY V BIOTECHNOLOGII	109
6.1	Membránové separace	109
6.1.1	Klasifikace membránových procesů	109
6.1.2	Transportní mechanismus	110
6.1.3	Hlavní membránové procesy	113
6.1.3.1	Membránové procesy v gradientu tlaku	113
6.1.3.2	Procesy v gradientu elektrického potenciálu	119
6.1.3.3	Membránové procesy v gradientu chemického potenciálu	120
6.1.3.4	Technika kapalných membrán - pertrakce	122
6.1.3.5	Permeace plynů	124
6.1.3.6	Pervaporace	125
6.1.4	Praktické uspořádání membránových separátorů	125
6.2	Separace pomocí afinitní chromatografie	127
6.3	Extrakce zkvalněnými a nadkritickými plyny	130
7.	SPECIÁLNÍ PROBLEMATIKA BIOREAKTORŮ	134
7.1	Cenové relace	134
7.2	Tvar reaktorů a zvláštnosti fermentačního procesu	135
7.2.1	Míchačí orgány	135
7.2.2	Provdzušňování	137
7.2.3	Přestup tepla	137
7.2.4	Odpěňování	137
7.3	Sterilizace	138
7.3.1	Sterilizace bioreaktoru	138
7.3.2	Sterilizace vzduchu	139
8.	ZÁKLADY POČÍTAČOVÉHO ŘÍZENÍ FERMENTAČNÍCH PROCESŮ	146
8.1	Strategie volby měřicích systémů a modelování fermentace	146
8.1.1	Měřicí systém pro fermentační procesy	147
8.2	Příklady dosavadního použití počítačů při optimalizaci fermentačního procesu a možnosti jeho řízení	151
8.2.1	Použití počítače k řízení v reálném čase	153
8.2.2	Počítačové řízení vsádkové fermentace	157
8.3	Problematika měření stavových veličin	158
8.4	Měření, on-line monitorování fermentorů	161